

Stigende mental mistrivsel blandt børn og unge kalder på nye og langt mere sammenhængende løsninger

Ny rapport fra Vidensråd for Forebyggelse viser en stigende forekomst af mentale helbredsproblemer, mistrivsel og psykiske sygdomme blandt børn og unge. Rapporten peger på, at vi mangler fælles mål og strategi for både sammenhængende forebyggelse, vidensdeling og håndtering af problemerne.

Antallet af 10-24-årige, der bliver diagnosticeret med psykisk sygdom som fx angst, depression, spiseforstyrrelse, ADHD eller autisme er steget i løbet af de seneste 20-30 år.

- Der er ganske enkelt tale om folkesygdomme, som begynder tidligt i livet, og udviklingen er bekymrende, siger formand for arbejdsgruppen bag rapporten, Pia Jeppesen, der er seniorforsker, ph.d. og overlæge på Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center i Region Hovedstaden.

Femten procent af børn og unge bliver diagnosticeret med en psykisk sygdom, inden de fylder 18 år, og antallet af nye tilfælde er steget for alle sygdomsgrupper, mest opsigtsvækkende for ADHD og autisme, hvor der var 10-15 gange flere nye tilfælde i 2016 sammenlignet med 1996.

En del af stigningen kan forklares ved en forbedret adgang til psykiatrien.

- Men det ændrer ikke ved, at vi samtidig ser en stigende forekomst af psykiske symptomer som ensomhed samt et stigende forbrug af smertestillende medicin blandt børn og unge. Desuden ser vi færre unge, som oplever at have høj livstilfredshed. Denne udvikling peger på, at der er en negativ udvikling i denne aldersgruppe, som bør tages alvorligt, tilføjer Pia Jeppesen.

Fragmenteret indsats

Tilgangene til forebyggelse og håndtering af mental sundhed, mentale helbredsproblemer og psykisk sygdom varierer meget fra kommune til kommune. De forebyggelsesrettede initiativer er spredte, og vidensdeling mellem kommunerne er begrænset, hvilket betyder at vi ikke opsamler viden om, hvad der virker for hvem.

- Vi står i en situation, hvor børn og unge med mentale helbredsproblemer og psykisk sygdom - og deres forældre - ofte selv må finde vej i junglen af forskelligartede og usammenhængende tilbud og forløb. I nogle kommuner er der fx mere end dobbelt så

mange børn og unge diagnosticerede med ADHD eller autisme som i andre kommuner. Sådanne forskelle eksisterer også mellem kommuner, som ellers er sammenlignelige, forklarer arbejdsgruppeformand Pia Jeppesen.

- Derfor anbefaler vi en vidensbaseret praksis i alle kommuner, så alle unge borgere med mentale helbredsproblemer kan få hurtig og nem adgang til kvalificeret hjælp, uanset hvor de bor.

Mobning er faldet markant

Der er få områder, hvor udviklingen har været positiv, det gælder bl.a. for antallet af børn og unge, der oplever, at de bliver udsat for mobning. Her er antallet faldet markant. Det tyder på, at det er muligt at vende udviklingen med systematiske indsatser, pointerer næstformand i arbejdsgruppen Carsten Obel, der er ph.d. og professor i børn og unges mentale sundhed på Aarhus Universitet:

- Når vi ser et fald i omfanget af mobning, så skyldes det i høj grad, at man i skolerne har haft fokus på området og en fælles indsats for at udvikle mental sundhed og sunde fællesskaber for alle børn. Det viser, at det er muligt - med vidensbaserede indsatser i skolerne - at ændre en negativ social kultur til det bedre.

Social forskel

Carsten Obel pointerer, at der er store sociale forskelle på området. Således har børn og unge i familier med lavere indkomst eller uddannelse dårligere mental sundhed og flere mentale helbredsproblemer. Det gælder fx for social trivsel, hvor 4 procent af børn af højtuddannede og 7 procent af de lavest uddannede angiver "lav trivsel". Det understreger behovet for at sætte ind på overordnet strukturelt niveau.

- Det handler ikke alene om at tilføre området flere penge. Det handler også om at sikre en ensartet høj kvalitet til gavn for alle, og det kan kun gå for langsomt med at sætte det i værk, for alle børn og unge, piger som drenge, høj som lav, har ret til gode, ensartede og sammenhængende indsatser, så de får de bedste muligheder for at udfolde deres potentiale og få gode liv.

Der mangler sammenhængende forebyggelse og håndtering af problemerne samt en bedre forankret fælles monitorering og vidensopsamling til at understøtte samarbejdet på tværs af sektorer, forklarer Carsten Obel og tilføjer:

- Vores rapport afslører også, at vi mangler gode fælles mål for mental sundhed, som kan sikre os viden om, hvad der virker for hvem og sikre, at de indsatser, vi som samfund tilbyder, giver værdi for børnene og deres familier.

National indsats

Formand for Vidensråd for Forebyggelse, Morten Grønbæk, hæfter sig ved, at kortlægningen i

rapporten kalder på en overordnet folkesundhedsindsats:

- Mentale helbredsproblemer kan have store konsekvenser for børn og unges sundhedstilstand, personlige udvikling, livskvalitet, og sociale relationer både nu og for resten af deres liv, og det er derfor vigtigt, at vi får vendt udviklingen, især i lyset af den store sociale ulighed på området.

Behovet for en national indsats på området er også arbejdsgruppens budskab til politikerne.

Arbejdsgruppen foreslår, at man vedtager en national strategi for børn og unges mentale helbred og har formuleret fem råd til politikere og beslutningstagere:

1. Indfør evidensbaserede indsatser over hele landet med fokus på:
 - Mental sundhedsfremme de steder, hvor børn og unge har deres dagligdag
 - Bedre tilbud til familier, hvor en eller flere forældre har psykisk sygdom eller misbrug
 - Lettilgængelig adgang til sammenhængende behandlingsforløb for børn og unge med følelsesmæssige og adfærdsmæssige problemer
2. Skab koordinering på nationalt niveau
3. Evaluer indsatserne løbende
4. Opkvalificer fagprofessionelle på alle niveauer
5. Invester i forskning og udvikling

Rapporten "Mental sundhed og sygdom hos børn og unge i alderen 10-24 år – forekomst, udvikling og forebyggelsesmuligheder" er støttet af Helsefonden og satspuljen og kan downloades her: www.vidensraad.dk.

For yderligere oplysninger kontakt:

- Pia Jeppesen, formand for arbejdsgruppen, seniorforsker, klinisk lektor, overlæge, ph.d., Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center, Region Hovedstadens Psykiatri. Tlf: 23 96 99 29
- Carsten Obel, næstformand for arbejdsgruppen, professor i børn og unges mentale sundhed, ph.d., speciallæge i almen medicin, Forskningsenhed for Mental Folkesundhed, Institut for Folkesundhed, Aarhus Universitet, overlæge hos Komiteen for Sundhedsoplysning. Tlf: 29 42 84 05
- Susanne Vigsø Grøn, kommunikationskonsulent, Vidensråd for Forebyggelse. Tlf: 20 47 30 35

Om Vidensråd for Forebyggelse

Vidensråd for Forebyggelse er et uafhængigt råd, der består af 15 eksperter, som samler og formidler den nyeste forskningsviden om forebyggelse af sygdom og fremme af befolkningens sundhed. Rådet er finansieret af bevillinger fra fonde og bidrag fra Lægeforeningen. Derudover finansieres Rådets aktiviteter af løbende projektbevillinger fra diverse andre fonde, myndigheder eller organisationer.